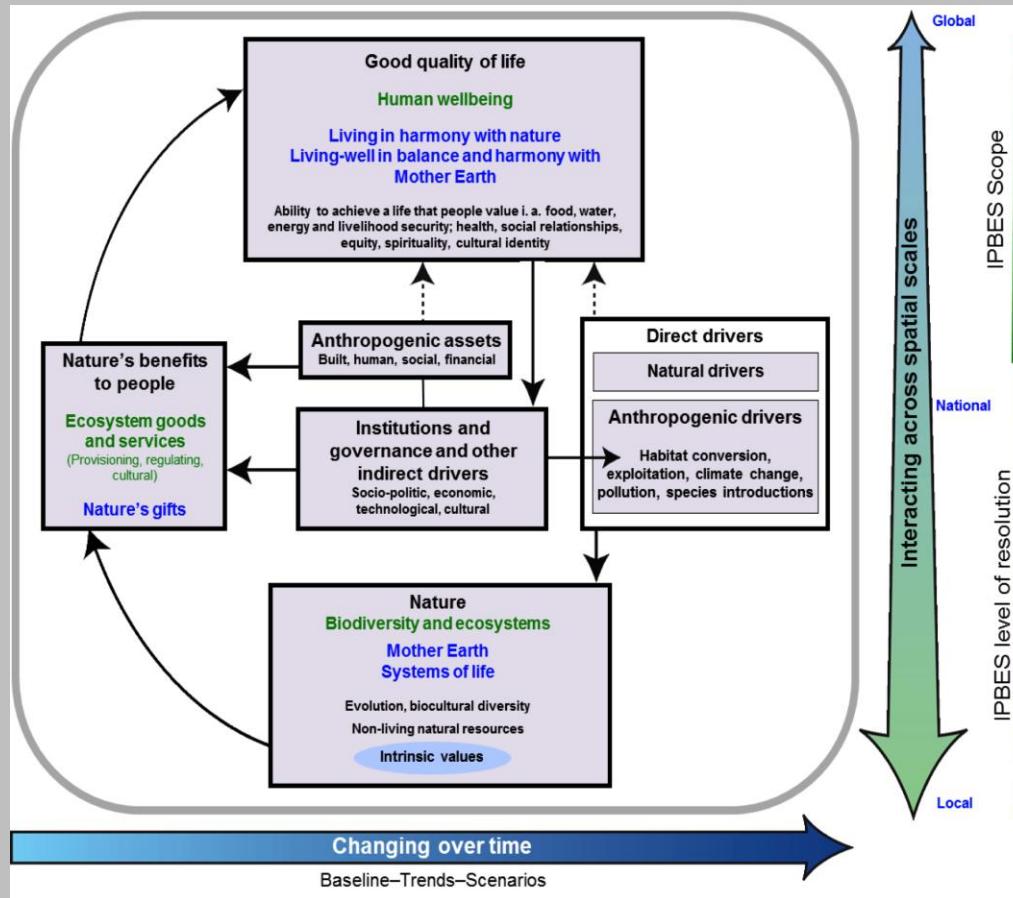

Ekosystémové služby: Cesta k udržateľnosti?

Tatiana Kluvánková-Oravská

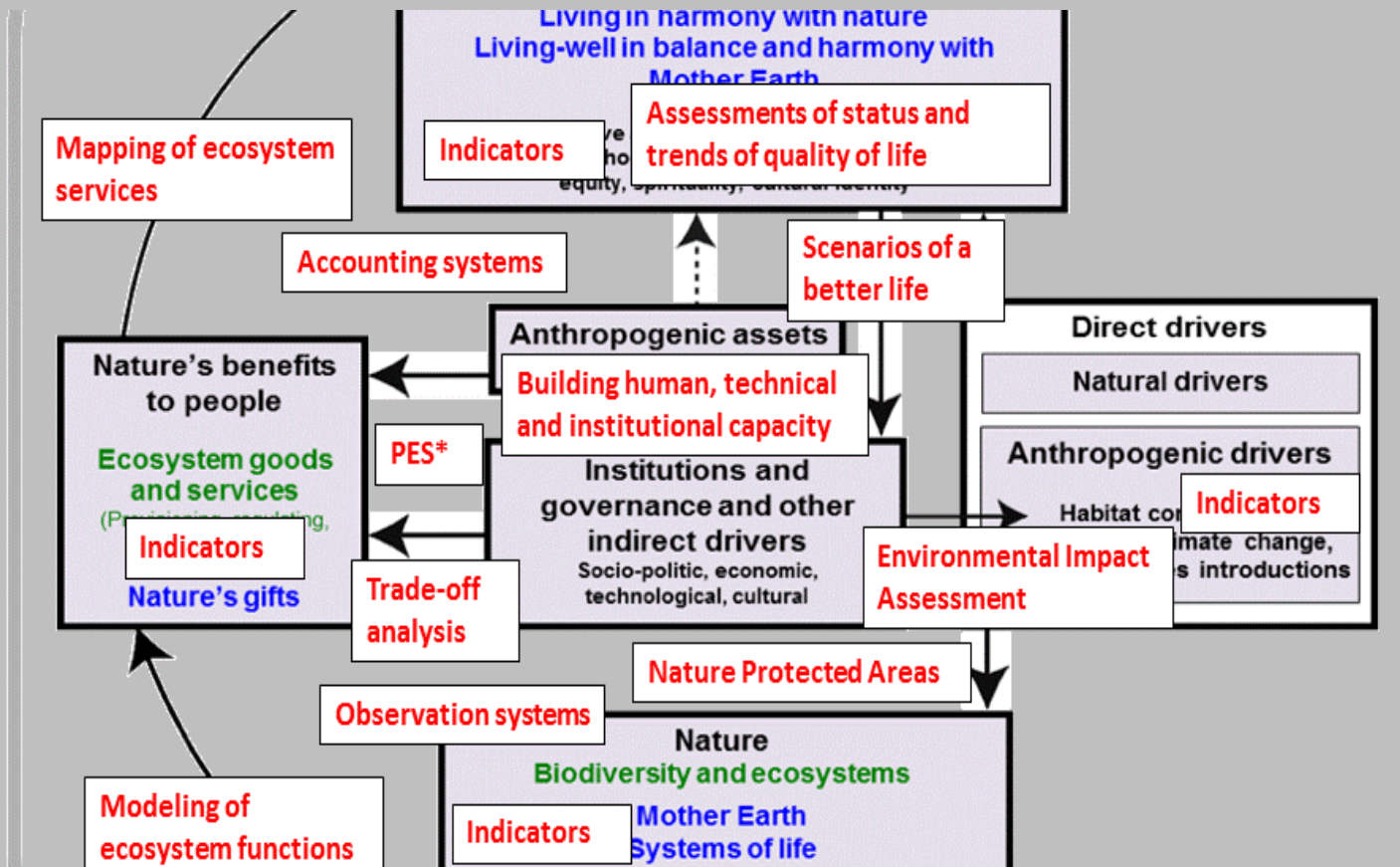
Od spoločenského významu k tvorbe politík:

- 1992: Dohovor o ochrane biodiverzity
- 1990- Ekosystémové účtovníctvo (EEA)
- 2005: Millenium Ecosystem Assessment (MA),
- 2010: TEEB
- 2009: Stirlitz-Sen-Fitousi (EU správa)
- 2012: Intergovernmental platform for biodiversity and ecosystem services (IPBES)

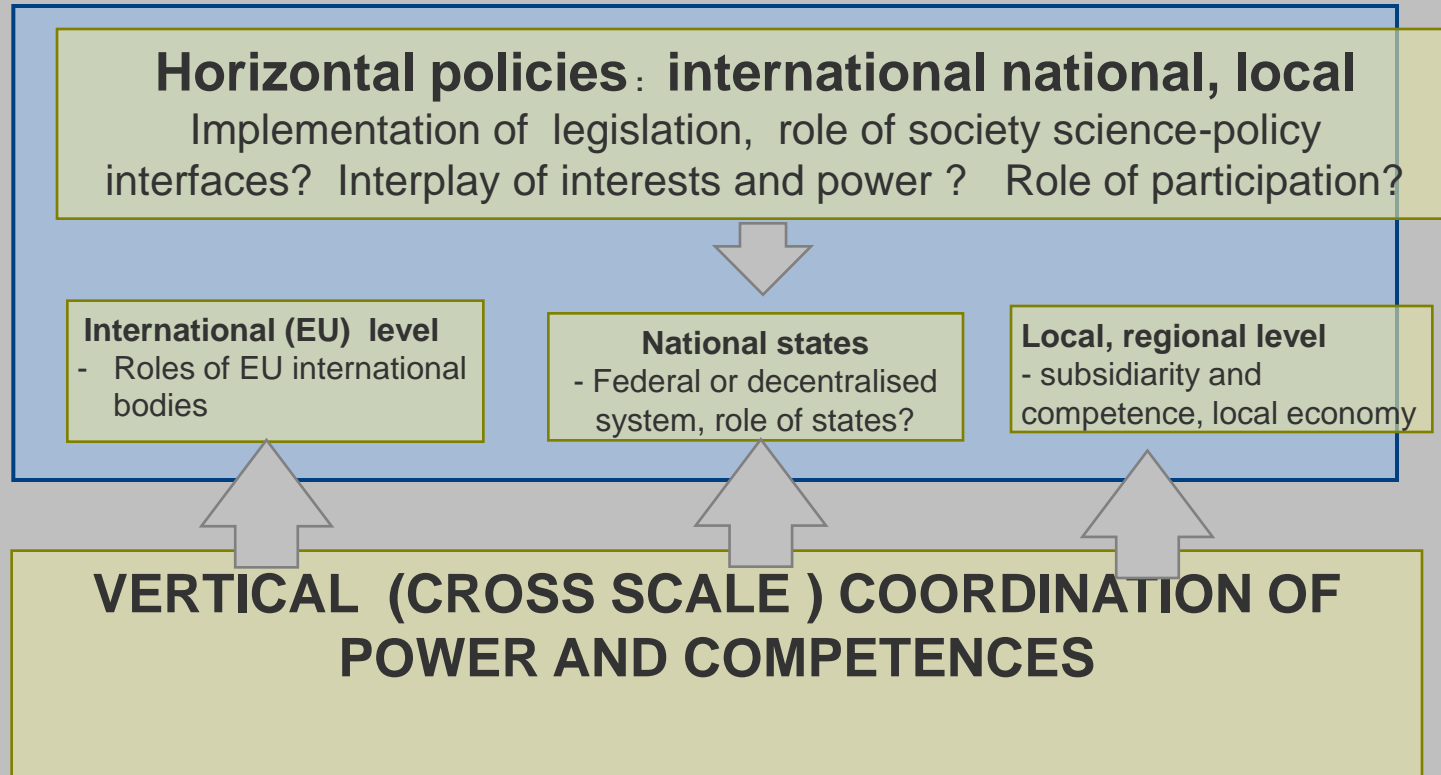
COMPLEXITY

IPBES (draft)

IPBES (draft)

Global Environmental Governance

Zlyhania sektorálnych politík

Globalizácia rozhodovania (mnohopočetní aktéri a úrovne rozhodovania) spôsobili:

I. fragmentáciu a diskontinuitu regulačných sektorálnych politík,

II. nedostatočnú informovanosť a motiváciu užívateľov ekosystémových služieb k ich podpore.

ZLYHANIA: Prioritizácia typov biodiverzity

ZLYHANIA: Prioritizácia funkcie biodiverzity

Kinzig et al., 2011

FOTO: ilustratívne

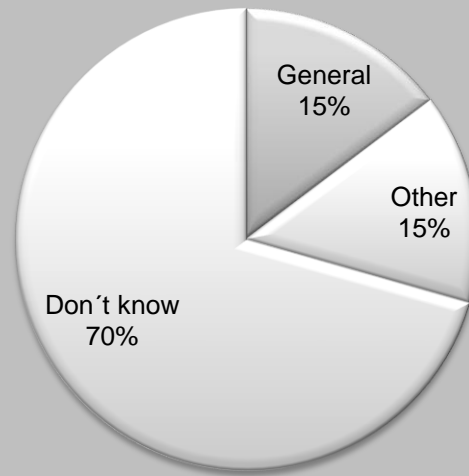
ZLYHANIA: Presun zát'aže v priestore (na iný región)

Lambin, Meyfroidt, 2011

FOTO: ilustratívne

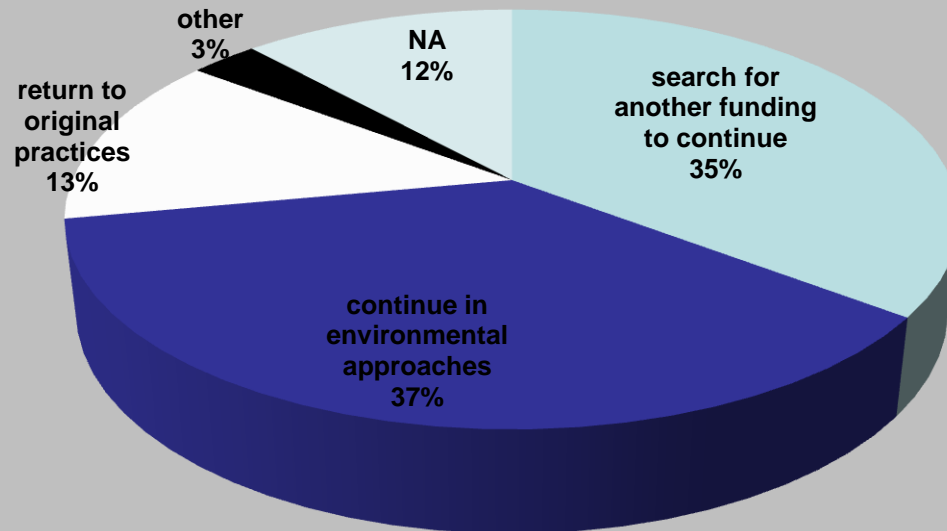
Chápanie ekosystémových služieb ich užívateľmi: alternatívni farmári (SK+ SI N:68)

7 FMP Ecofinders

Klúvanková et. Al, 2014:

Vplyv agro-environmentálnych schém na zmenu správania sa užívateľov pôdy k udržateľnosti (SK+ SI N:68)

7 FMP Ecofinders

Klúvanková et. Al, 2014:

ČO dokáže zmeniť správanie k udržateľnosti?

ČO dokáže zmeniť správanie k udržateľnosti?

ČO dokáže zmeniť správanie k udržateľnosti?

ČO dokáže zmeniť správanie k udržateľnosti?

Zapojenie užívateľov : Zdieľané statky (Commons)

Ekonomické statky charakterizované nevylúčiteľnosťou zo spotreby a vyčerpateľnosťou zdrojov

Režim zdieľané statkov (common pool resource regime – CPR)

Vlastníctvo ponechané komunitě alebo skupine podielnikov (napr. pozemkové spoločenstvo, historické režimy)

Samosprávny prístup k tvorbe pravidiel užívania a kontroly (limity ťažby, auto-monitoring, kolektívne rozhodovanie, sankcie a iné)

Foto: autor, Ostrom 2003

Pravidlá (inštitúcie) efektívneho manažmentu

1. Právomoci členov sú ohraničené (vlastníctvom, podielom, právom a zvykom užívania).
 2. Proporčná deľba ziskov a nákladov (vnútorná spravodlivosť a solidarita).
 3. Formálne užívateľské pravidlá sú v súlade s lokálnymi zvykmi (súlad inštitúcií).
 4. Podiel členov na tvorbe pravidiel.
 5. Participatívne rozhodovanie.
 6. Mechanizmus spoločnej voľby a riešenia konfliktov.
 7. Stupňovité sankcie.
 8. Prepojenosť s inými režimami na ostatných administratívnych úrovniach.
- Empiricky overené na množstve prípadových štúdií (digital library of the commons <http://dlc.dlib.indiana.edu/dlc/>)

Ostrom, E. 1999. Revisiting the Commons: Local Lessons, Global Challenges, Science.

Uhlíkové lesníctvo ako CPR režim?

Lesy mierneho pásma predstavujú 70% globálneho záchytu uhlíka

- Zadržanie uhlíka v pôde a zároveň podpora kvality života miestnej komunity:
- Spoločenstvá vlastníkov lesa SR, Taliansko, Švédsko, Španielsko, atď..

PhD projekt Ecofinders

Opel'ovanie ako CPR režim?

Počet opelovačov klesá (25% v Strednej Európe za 20 rokov) a dopyt po opelovaní v poľnohospodárstve vzrástol o 300% (International Pollinators Initiative (IPI)).

Zväz včelárov ako samosprávny spolok

Pilotný projekt v SR 2015-2017

Urbánna bezpečnosť ako CPR režim?

Urbánne verejné a polo-verejné priestory sú časťou obeťou zlyhania sektorálnych politík (zanedbanie).

Využitie konceptu ES na podporu funkcií týchto priestorov

Management of public and semi-public urban spaces in Slovakia
(Poklembová, Kluvánková-Oravská, Finka, 2013)

Od sektorálneho k integrovanému prístupu a ekosystémovým službám

- **Strategia 2020, Stratégia EÚ na ochranu biodiverzity do 2020** – udržiavať a posilňovať ekosystémy a ich služby do r. 2020 výstavbou zelenej infraštruktúry a ozdravením najmenej 15% degradovaných ekosystémov
- *obnovenie a ochrana ES* – jedna z priorít nového návrhu **EÚ spoločnej poľnohospodárskej politiky**
- **ES ako nosný koncept v rozhodovaní** – samosprávne rozhodovanie:

CE SPECTRA

www.spectra-perseus.sk

Spoločné pracovisko STU, UK a SAV
Vazovova 5
812 43 Bratislava
Tel. +421 917 669 105

www.cetip.sk

Ekosystémové účtovníctvo: Význam

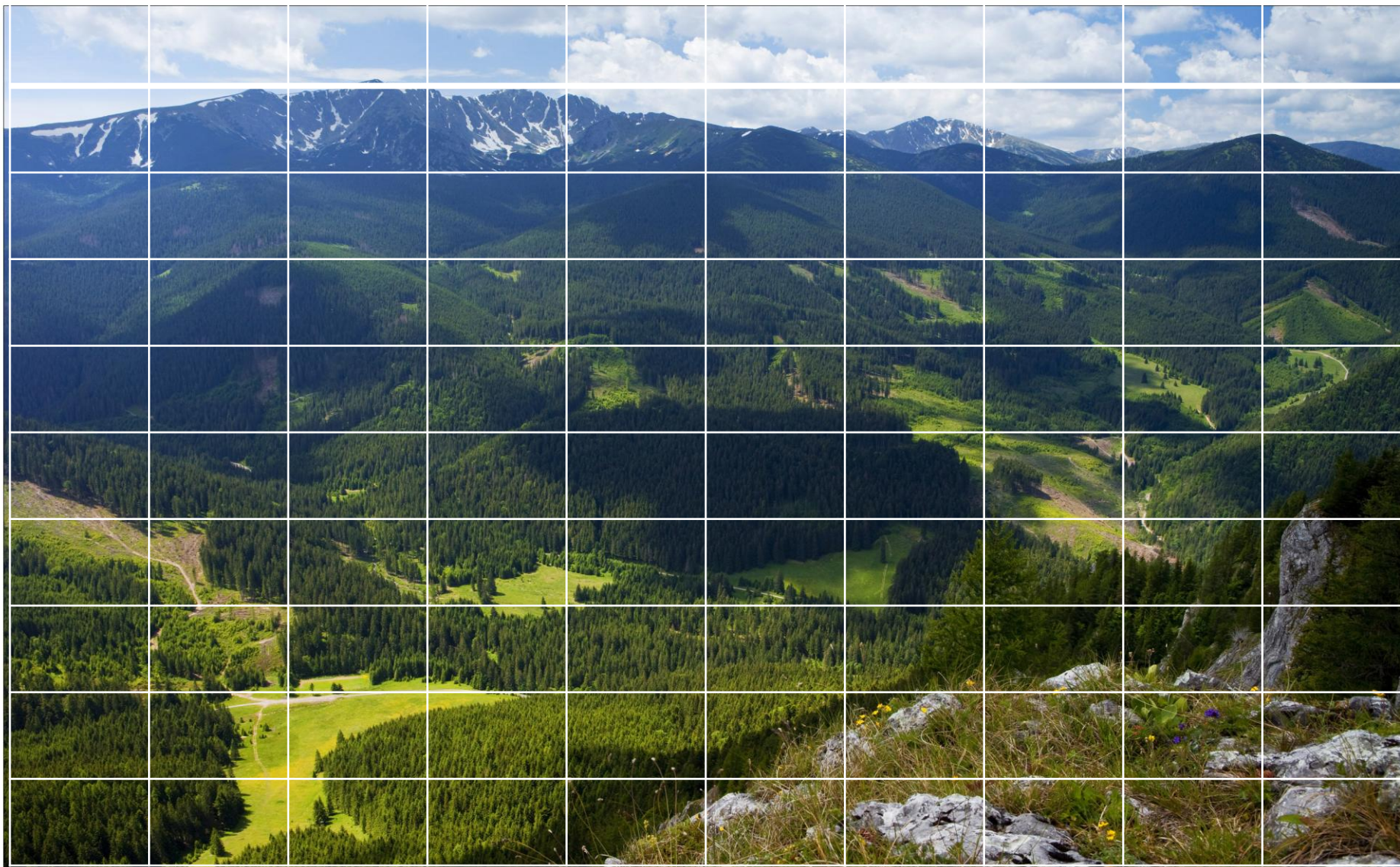
Podklady a argumenty (fyzické účty a monetárne odhady) na jednotku HDP (EEA, 2011) vhodné i pre tvorbu integrovaných politík manažmentu krajiny a zdrojov.

(Stratégia EU 2020, Biodiverzita 2020, nová CAP, rámcová direktíva o ochrane pôdy a iné).

Výzvy a riziká

- Štatistické jednotky (ha, joules, € ,etc.)
- Komplexnosť

Karpatský les ako GRID systém?

Komplexnost'

“Complexity is not the same as chaos” Elinor Ostrom (2009)